

Tendencie vývoja výdavkov na kultúru vo verejnej správe*

Trends in the development of expenditure on a culture in the public administration

Jana Džuňová

Abstract

The paper deals with the issue of culture in public administration. The position and development of this area are influenced by policy measures and decisions that are part of cultural policy. It has an irreplaceable role in the allocation and redistribution of resources to providing cultural goods. This paper contains characteristic of a culture and cultural policy in the international context, including levels of public administration. The aim of the paper is through the analysis expenditures, which are spent on cultural area to evaluate the position of culture on national level and higher self – government units, too.

Keywords: culture, cultural policy, cultural goods, expenditures, public administration

Úvod

Jedným z hlavných predpokladov rozvoja spoločnosti je nepochybne aj kultúra. Prostredníctvom spotrebovania a využívania kultúrnych statkov dochádza k rozvoju, vzdelávaniu a výchove jednotlivca, čo má v konečnom dôsledku pozitívny vplyv na celú spoločnosť. Medzi významný znak dôležitosti a opodstatnenosti kultúry možno zaradiť aj jej financovanie z verejných zdrojov. Decentralizačným procesom sa nevyhla ani táto sféra národného hospodárstva a v súčasnosti sa na poskytovaní kultúrnych statkov okrem orgánov štátnej správy spolupodieľajú aj inštitúcie vznikajúce v rámci územnej samosprávy.

Východiskový rámec kultúry tvoria okrem právnych predpisov týkajúcich sa presunu kompetencií, či konkrétnych kompetencií jednotlivých zložiek verejnej správy v kultúrnej oblasti aj dokumenty venujúce sa kultúrnej politike. Príspevok sa zaoberá charakteristikou kultúrnej

* Článok bol spracovaný ako súčasť projektu VEGA: 1/0757/17 Verejná správa ako poskytovateľ verejných služieb sociálneho štátu – využitie zahraničných skúseností pre reformy v Slovenskej republike.

politiky vo verejnej správe, spolu s prehľadom a analýzou objemu finančných prostriedkov, ktoré sú na danú oblasť vynakladané.

1. Postavenie kultúry a kultúrnej politiky

Kultúru je možné charakterizovať z rôznych uhlov pohľadu, ktoré sa vzájomne odlišujú šírkou záberu a taktiež aj vyjadrením hodnotových aspektov spoločnosti. Novotný (2011) vymedzuje kultúru ako „súhrn výsledkov tvorivej činnosti ľudí vo vývine ľudskej spoločnosti, súhrn materiálnych, duchovných hodnôt ľudstva v istej epoche“. Okrem uvedeného autor prezentuje aj ďalší pohľad na kultúru, keď ju hodnotí ako komplikovaný celok integrujúci vieru, právo, morálku, poznanie, taktiež aj schopnosti a zvyky, ktoré si jednotlivci počas vývoja spoločnosti postupne osvojovali.

Pascual i Ruiz (2007) v súvislosti s kultúrou uvádza, že je nevyhnutné identifikovať tzv. vnútorné ukazovatele (ako príklad uvádza pamäť, kritické myslenie, hodnoty, rituály a tradície, či rozmanitosť jednotlivých aspektov kultúry) každého národa. Spoznanie a rozvíjanie uvedených atribútov patrí spolu s dôležitosťou ekonomických procesov, ochranou životného prostredia a problematiky sociálnej inklúzie medzi štyri základné piliere, ktoré sú nevyhnutné pre rozvoj celej spoločnosti.

Podľa Poeplesa a Baileyho (05.11.2017) predstavuje kultúra určité odovzdávané poznanie, ktoré je charakteristické pre konkrétne sociálne skupiny; autori zdôrazňujú komplexnosť daného pojmu, ktorý združuje nielen hodnotové orientácie, či konkrétne kultúrne produkty, no vzťahuje sa na celú spoločnosť a ovplyvňuje ju. Domnievame sa, že kultúra je akýmsi reflektujúcim prvkom kultúrneho dedičstva konkrétneho národa; čoraz častejšie sa do popredia dostáva problematika ochrany kultúrneho dedičstva, odborníci, ale aj laická verejnosť sa zhodujú v tom, že kultúru treba chrániť a zveľaďovať, no praktická aplikácia zmienených názorov je často nepostačujúca. S uvedeným súvisí aj podstata ekonomickej definície kultúry spočívajúca v tom, že kultúra predstavuje zmiešaný kolektívny statok, keďže časť nákladov je financovaná spotrebiteľmi statku (napr. platenie vstupného). (Beňová 2012) Tento zmiešaný statok má v dôsledku šírenia pozitívnych externalít aj celospoločenský vplyv a teda možno konštatovať, že oblasť kultúry je realizovaná vo verejnom záujme, čomu by mala zodpovedať jej miera podpory. Základné poslanie kultúry spočíva podľa Rektóřika (2007) najmä v tvorbe, produkovani, sprostredkovaní a ochrane kultúrnych statkov.

Kultúrna politika predstavuje určitý súhrn nástrojov, opatrení, metód a v neposlednom rade aj subjektov, ktoré slúžia na dosahovanie cieľov v kultúrnej oblasti, svojim zameraním sa

sústredí na podporu čo najširšieho zapojenia organizácií, občianskych iniciatív, ale aj jednotlivcov, pričom dôraz kladie na sprístupnenie, resp. uľahčenie a zjednodušenie prístupu ku kultúrnym aktivitám. (Halásek, Zezulová 2004).

Kultúrna politika môže byť realizovaná na národnej úrovni, teda štátnej, miestnej a regionálnej, pričom na každej z týchto stupňov by hlavným cieľom malo byť efektívne poskytovanie kultúrnych statkov a služieb pre spotrebiteľov.

Kultúrna politika v národnom kontexte

Dôležitosť kultúrnej politiky je reflektovaná aj na národnej úrovni; ako uvádza Chomová (2015, s. 11) štátna kultúrna politika reprezentuje „prostredie, v ktorom sa uskutočňujú procesy tvorby, uchovávanía, šírenia a sprístupňovania kultúrnych hodnôt“.

V podmienkach Slovenskej republiky je kultúrna politika obsiahnutá v Programovom vyhlásení vlády Slovenskej republiky na roky 2016-2020 (ďalej len Programové vyhlásenie vlády). V Programovom vyhlásení vlády (05.11.2017) vláda prehlasuje, že kultúra je v rámci kultúrnej politiky spolu so štátom a ekonomickým systémom strategickou zložkou rozvoja spoločnosti do takej miery, že jej nedostatočný rozvoj limituje napredovanie štátu a ekonomiky. Vláda zároveň považuje kultúrnu oblasť za základ spoločnosti, ktorý spoločnosť hodnotovo určuje a spoluvytvára identitu národa pričom zdôrazňuje, že pri zdokonaľovaní kultúrnej politiky je nevyhnutná prítomnosť celospoločenskej ochoty zmeniť ponímanie kultúry ako akejsi nadstavby, ktorá spotrebováva finančné prostriedky a brať do úvahy skutočnosť, že prínosy z rozvoja kultúrnej oblasti obsahujú najmä nárast nemateriálneho kapitálu, prinášajúci nárast vzdelanosti, vyššiu kvalitu spoločenských vzťahov a tým aj vyššiu kvalitu života všetkých obyvateľov krajiny. Okrem uvedeného, ťažko kvantifikovateľného nehmotného prínosu kultúry je dôležitý aj jej potenciál, ktorým môže významne prispievať k sociálnemu, ale aj ekonomickému rozvoju spoločnosti. Z tohto ekonomického hľadiska definuje kultúrnu politiku Nekolný (2000), podľa ktorého sa táto aktivita zameriava na alokáciu finančných prostriedkov a v tomto procese je nevyhnutné stanovenie priorít a taktiež aj zvolenie vhodného systému alokácie.

Ďalším z dokumentov, ktorý sa konkrétnejšie zaoberá kultúrnou politikou je Konceptia rozvoja miestnej a regionálnej kultúry. Príslušný dokument (05.11.2017) pojednáva o kompetenčných, inštitucionálnych a finančných väzbách v regionálnej a miestnej kultúre a súčasťou je aj príloha obsahujúca základné kompetencie jednotlivých úrovní verejnej správy v danej oblasti.

V rámci *regionálnej územnej samosprávy* sú právomoci v kultúrnej oblasti upravené právnymi predpismi, konkrétne Zákonom č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkoch v znení neskorších predpisov, tiež aj Zákonom č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky v znení neskorších predpisov a ostatné zákony vzťahujúce sa na problematiku kultúry. Samosprávne celky na základe týchto ustanovení podobne, ako obce, zriaďujú regionálne knižnice, hvezdárne, galérie, či divadlá a vytvárajú podmienky pre rozvoj, tvorbu, resp. prezentáciu už existujúcich kultúrnych aktivít a hodnôt na území celého kraja.

Kompetencie *štátnej správy a ústredných orgánov štátnej správy* v oblasti kultúry upravuje právny predpis zaoberajúci sa organizáciou a činnosťou vlády, konkrétne Zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov. Štátna správa sa orientuje na kompetencie v oblasti štátneho jazyka, podpory slovenských občanov, ktorí žijú v zahraničí, ochrany kultúrneho dedičstva na národnej úrovni a i. Tieto kompetencie sú zároveň zhodné so statkami a službami, ktoré spadajú pod kultúrne statky.

Iný pohľad na predmetnú problematiku ponúka Throsby (2010), ktorý kultúrnu politiku chápe ako podporu, ale aj ako zákaz kultúrnych tradícií, zvykov a hodnôt nielen zo strany vlády, ale aj ostatných, neštátnych inštitúcií a jednotlivcov. Podľa uvedeného autora je kultúrna politika vyjadrená na jednej strane explicitne, teda ciele sú jasne definované ako kultúrne, alebo implicitne, kedy kultúrne ciele nie sú priamo definované, ale vyplývajú z ostatných aspektov života spoločnosti.

Uvedené teoretické východiská súvisiace s tvorbou a vyjadrením kultúrnej politiky nachádzajú svoje uplatnenie aj v praktickom prevedení; v Programovom vyhlásení vlády (05.11.2017) sa nachádzajú vyhlásenia vlády, ktoré vypovedajú o smerovaní kultúrnej politiky v konkrétnych rokoch, napr. hľadanie nových zdrojov financovania, aktivity smerujúce k podpore ochrany kultúrneho dedičstva, dokončenia realizácie rôznych kultúrnych stavieb a i. Tieto tvrdenia sú následne rozpracované v osobitnom dokumente, ktorý sa špecifikuje na oblasť kultúry. Konkrétne ide o Rozpracovanie Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2016 – 2020 na podmienky rezortu kultúry a v rámci tohto dokumentu si vláda stanovila spolu 28 záväzkov, pričom každý z nich je rozpracovaný a obsahuje vecnú analýzu problému, konkrétne pomenovanie opatrenia, resp. úlohy, ktorá má byť splnená, taktiež aj nástroje k jej dosiahnutiu a termín splnenia.

Kultúrnu politiku nemožno oddeliť a separovať od ostatných politík a najvýraznejšie prepojenie možno identifikovať s hospodárskou politikou. Nováková (2013) uvádza výsledky štúdií zaoberajúcich sa touto problematikou s poukázaním na nasledovné argumenty:

- kultúrne odvetvie je podporované a kultúrne aktivity sú realizované zväčša prostredníctvom organizácií, ktoré možno zaradiť do inštitúcií verejnej správy (aj napriek snahe o zvýšenie participácie jednotlivcov);
- pri realizácii kultúrnych aktivít a poskytovaní kultúrnych statkov aj na nižších úrovniach verejnej správy sa ich pozitívne, či negatívne dopady prejavia celospoločensky a neostanú izolované len v konkrétnom meste, resp. regióne;
- kultúrne odvetvie je v neposlednom rade aj zdrojom rozmanitých inovácií a štrukturálnych zmien, ktoré majú dopad na celú ekonomiku;
- právne a ekonomické otázky týkajúce sa duševného vlastníctva, ktoré je spojené s kultúrnymi službami, sú regulované na centrálnej úrovni.

Kultúrna politika v miestnom kontexte

Okrem národnej úrovne môže byť spotreba kultúry zabezpečovaná a realizovaná aj na miestnej úrovni. Podľa Chomovej (2015) sa kultúrna politika v týchto sférach rozvíja predovšetkým v súvislosti s podpornými aktivitami v oblasti osvetovej činnosti, tiež v oblasti rozvoja tradičnej kultúry a na zvyšovanie kultúrneho povedomia.

Jej podstatu tvorí kultúrna osobitosť konkrétneho mesta, resp. obce a prostredníctvom vyjadrenia a sebareprezentácie miestneho obyvateľstva má nezanedbateľný prínos nielen pre dané územie, ale aj pre regionálnu kultúru, ktorá podľa vyššie uvedenej autorky presahuje lokálny charakter a spája obce majúce vďaka svojej pôsobnosti v rovnakom regióne aj rovnaké, resp. obdobné kultúrne tradície, zvyklosti a pod.

Zastávame názor, že to, akým spôsobom a akými nástrojmi sa realizuje kultúrna politika na miestnej a regionálnej úrovni reflektuje, akú podobu bude mať odvetvie kultúry aj na národnej, štátnej úrovni a poňatie kultúrnej politiky na ústrednej úrovni zároveň vytvára podmienky pre nižšie úrovne. Tento vzťah je teda obojstranný a vyžaduje vzájomnú kooperáciu a koordináciu. Taktiež sa domnievame, že je čoraz dôležitejšie zvyšovať povedomie jednotlivcov v oblasti kultúrnej politiky s poukázaním na skutočnosť, že aktívnym prístupom sa môžu spolupodieľať na tvorbe kultúrnych hodnôt, čo bude mať podľa nášho názoru nezanedbateľný pozitívny vplyv nielen na lokálne územie, na ktorom jednotlivci žijú, ale v konečnom dôsledku aj na celú spoločnosť.

Alokácia a redistribúcia kultúrnych statkov súvisí s politickými rozhodnutiami, ktoré sú odzrkadľované nielen v tvorbe a prijímaní právnych predpisov, ale taktiež aj pri jednotlivých špecifických politikách, tvoriacich jeden celok národného hospodárstva a aj štátneho rozpočtu. Nasledujúca časť príspevku je venovaná prehľadu a analýze objemu finančných prostriedkov vynakladaných na túto oblasť.

2. Finančné prostriedky vynaložené na oblasť kultúry

Oblasť kultúry je širším odvetvím, ktoré nezahŕňa iba kultúrne služby (napr. knižnice, divadlá a i.), ale integruje v sebe aj ďalšie pododvetvia; podľa klasifikácie používanej na komparáciu v rámci Európskej únie, ale aj v rámci Slovenskej republiky do kultúrnej sféry patrí aj rekreácia a náboženstvo. Z podrobnejšej analýzy rozpočtov a záverečných správ inštitúcií spadajúcich pod jednotlivé subsystémy verejnej správy však možno konštatovať, že väčšina finančných prostriedkov určených pre kultúrnu oblasť smeruje konkrétne pre kultúrne služby, na úkor finančnej podpory aktivít v oblasti rekreácie a náboženstva.

Nasledujúca tabuľka demonštruje prehľad výdavkov, ktoré vykázalo od roku 2013 do roku 2017 Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky (ďalej len MK SR). Pre ucelenejší pohľad na danú problematiku sú obsahom tabuľky aj výdavky ministerstva vynaložené na všetky oblasti spadajúce do jeho dikcie.

Tabuľka 1 Výdavky na kultúru (mil. €)

	2013	2014	2015	2016	2017
Celkové výdavky MK SR	187,25	182,47	191,92	202,9	243,69
Výdavky MK SR na rekreáciu, kultúru a náboženstvo	184,34	179,56	189,11	199,92	240,19
Výdavky MK SR na kultúrne služby	106,09	101,81	97,57	117,52	150,43

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov Ministerstva financií SR, 05.01.2018

Tabuľka 1 obsahuje výdavky MK SR v rokoch 2013 až 2017, ktoré mali stúpajúcu tendenciu (okrem roku 2014, kedy oproti predchádzajúcemu roku poklesli o približne 4,8 mil. Eur). V roku 2017 v porovnaní s rokom 2013 výdavky kapitoly narástli o viac ako 56 mil. Eur.

Rovnakú, stúpajúcu tendenciu mali aj výdavky na rekreáciu, kultúru a náboženstvo (ďalej len R, K, N), tiež aj na kultúrne služby. Pre úplnosť uvádzame, že do programovej štruktúry výdavkov MK SR patria okrem analyzovanej oblasti rekreácie, kultúry a náboženstva aj napríklad výdavky na tvorbu, šírenie, ochranu a prezentáciu kultúrnych hodnôt, tiež aj výdavky na tvorbu a implementáciu rôznych politik a dokumentov. V každom roku mali

výdavky na kultúrne služby viac ako 50% podiel na výdavkoch na R, K, N, ktorý mal však nestály, kolísavý vývoj, v roku 2013 to bolo konkrétne 57 %, do roku 2016 sa tento podiel znižoval, ale od roku 2016 znova narastal po hranicu 62% podielu výdavkov na kultúrne služby na celkových výdavkoch na R, K, N (zvýšok financií plynul do vysielania a na vydavateľské služby, náboženské služby a i.)

Z ďalšej analýzy celkových výdavkov, ktoré boli rozpočtované v rámci štátneho rozpočtu na rovnaké obdobie možno dospieť k údajom, ktoré sú obsahom nasledovnej tabuľky.

Tabuľka 2 Podiel výdavkov MK SR na celkových výdavkoch štátneho rozpočtu (%)

Rok	2013	2014	2015	2016	2017
% podiel	1,10	1,05	1,10	1,25	1,40

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Zákona o štátnom rozpočte (2013 – 2017) a údajov Ministerstva financií SR, 05.01.2018

Podiel výdavkov, ktoré boli v Slovenskej republike rozpočtované pre kapitolu MK SR financujúcu kultúru a kultúrne služby, nepresiahol hranicu 1,5 % na celkových výdavkoch schválených pre konkrétne rozpočtové roky. Faktom síce ostáva, že reflektujeme mnoho výraznejších a markantnejších oblastí, ktorým treba venovať zvýšenú, aj finančnú pozornosť, no vzhľadom k prezentácii Slovenskej republiky ako krajiny s vysokým rastom HDP, klesajúcou nezamestnanosťou a pod. by mohli byť navýšené investície aj do tejto oblasti, nakoľko, ako je uvedené v teoretickej časti príspevku, kultúra vplyva na celú spoločnosť a to z dlhodobého hľadiska.

Pri uvažovaní nad kultúrnymi statkami nemožno opomenúť decentralizačné procesy, ktorých podstatou bol prechod kompetencií zo štátnej správy, na územnú samosprávu, teda na obce a na vyššie územné celky. V praxi to znamená, že väčšinu kultúrnych statkov poskytujú samosprávne celky; obce taktiež, no je obzvlášť komplikované pre malé obce zabezpečiť kultúrne vyžitie pre svojich obyvateľov, ak nie sú schopné garantovať uspokojenie základných potrieb. Preto sme sa v príspevku zamerali na výdavky samosprávnych krajov, ktoré používajú na zabezpečenie a fungovanie kultúrneho odvetvia vo svojom regióne. Rovnako, ako pri analýze výdavkov MK SR, aj pri samosprávach uvádzame aj výšku celkových výdavkov kraja.

Tabuľka 3 Výdavky samosprávnych krajov na kultúru (mil. €)

		2013	2014	2015	2016	2017
BBSK	Celkové výdavky kraja	149,18	145,49	150,22	154,92	105,56
	Výdavky na kultúru	5,44	5,71	6,08	6,10	4,56
BSK	Celkové výdavky kraja	123,91	115,65	137,32	135,41	100,89
	Výdavky na kultúru	3,65	3,81	5,67	6,89	6,19
KSK	Celkové výdavky kraja	164,09	179,46	205,54	189,31	133,08
	Výdavky na kultúru	22,63	10,82	17,06	13,42	7,21
NSK	Celkové výdavky kraja	144,25	147,78	166,85	163,03	118,19
	Výdavky na kultúru	8,87	8,88	10,73	10,48	7,93
PSK	Celkové výdavky kraja	173,51	184,36	190,49	182,22	120,17
	Výdavky na kultúru	9,39	9,38	15,92	15,89	8,87
TSK	Celkové výdavky kraja	125,67	117,64	131,55	127,29	99,82
	Výdavky na kultúru	3,63	3,72	9,15	6,26	4,69
TTSK	Celkové výdavky kraja	110,01	111,19	119,76	123,59	86,32
	Výdavky na kultúru	4,41	4,55	3,99	3,83	3,01
ZSK	Celkové výdavky kraja	160,08	199,94	168,36	166,98	119,57
	Výdavky na kultúru	6,36	7,11	9,77	8,49	6,31

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Záverečných účtov samospráv, rozpočtov samospráv a údajov z Ministerstva financií SR, 05.01.2018

Vo vzťahu k vyšším územným celkom možno konštatovať, že mnohé z nich nemali vo svojich záverečných účtoch, prípadne v rozpočtoch rozdelené výdavky podľa funkčnej klasifikácie a prevláda delenie na bežné a kapitálové výdavky (ekonomická klasifikácia). Z toho dôvodu sú predmetom analýzy výdavky kraja spolu s výdavkami na R, K, N ako celok.

V poslednom analyzovanom roku mal najvyššie výdavky na kultúru Prešovský samosprávny kraj (približne 8,8 mil. €), nasledoval Nitriansky samosprávny kraj (7,93 mil. €) a Košický samosprávny kraj s výškou výdavkov v hodnote približne 7,2 mil. €. Na druhej strane, najmenej výdavkov pre danú oblasť vynaložila v roku 2017 trnavská samospráva (zhruba 3 mil. €) a banskobystrická samospráva (približne 4,5 mil. €).

Zatriedenie krajov podľa ich výdavkov na kultúru zväčša korešponduje s reálnym stavom, t. j. s počtom kultúrnych organizácií, ktoré sa v kraji nachádzajú a ktorých zriaďovateľom (a teda aj prispievateľom) je samosprávny kraj, no nie je to pravidlom. Pre komplexnejší prehľad poradie krajov podľa výdavkov a počtu organizácií demonštruje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 4 Poradie samosprávnych krajov podľa výšky výdavkov a počtu organizácií

ROK 2017	BBSK	BSK	KSK	NSK	PSK	TSK	TTSK	ZSK
Výdavky na kultúru	7	5	3	2	1	6	8	4
Kultúrne organizácie (počet organizácií)	2 (24)	8 (7)	3 (23)	5 (21)	1 (26)	7 (12)	6 (18)	4 (22)

Zdroj: vlastné spracovanie podľa portálov samospráv a Tabuľky 3, 06.01.2018

Ako sme uviedli, prešovská samospráva vykazuje v komparácií s ostatnými krajinami najvyššie výdavky a je zriaďovateľom aj najväčšieho počtu organizácií kultúrneho zamerania (26). Druhé najvyššie výdavky sú v Nitrianskom kraji, no pri analýze počtu kultúrnych ustanovizní sa samospráva umiestnila na 5. mieste. Na druhej strane, najnižšie výdavky mal v roku 2017 Trnavský kraj, ktorý má 18 kultúrnych zariadení, pričom najmenej takýchto ustanovizní má bratislavská samospráva.

Záver

Kultúra patrí medzi jedno z odvetví, prítomné v každom národnom hospodárstve vyspelých krajín. V súvislosti s financovaním tohto odvetvia z verejných zdrojov sa možno stretnúť s rozličnými názormi; jeden z nich je aj ten, že sú dôležitejšie oblasti, ktorým treba venovať viac pozornosti, vynaložiť väčšie úsilie a viac financií (napr. riešenie nezamestnanosti, zdravotníctvo, vzdelávanie).

Uvedenie si dôležitosti podpory poskytovania a spotreby kultúrnych statkov a služieb je podľa nášho názoru znakom uvedomelej a vyspelej spoločnosti a jej predstaviteľov mysliacich na vývoj spoločnosti a jej zachovanie aj pre budúce generácie. Problematickejšia je síce otázka merania výsledkov, či dopadov v tomto odvetví, nakoľko sa častokrát nedajú použiť kvantifikovateľné ukazovatele, vyžaduje sa dlhšie časové obdobie, kým sa pozitívne efekty z ich spotreby prejavujú a pod. No napriek tomu by sa nemali preferovať iba tie oblasti, ktorých výsledky možno rýchlo a jednoducho odmerať a vyčíslieť.

Zámerom príspevku bolo upozorniť na dôležitosť predmetného odvetvia s poukázaním na súčasný stav jeho financovania (s komparáciou za predchádzajúce 4 roky) zo štátneho rozpočtu, z ktorého sú financované najmä štátne kultúrne organizácie (štátne divadlá, štátne vedecké knižnice a i.). Keďže sa presunu kompetencií nevyhla ani oblasť kultúry, predmetom záujmu boli aj samosprávne kraje v Slovenskej republike a ich výdavky na predmetnú oblasť. Na základe skúmania a analýzy údajov, ktoré vykazuje Ministerstvo financií SR a tiež aj vyššie územné celky vo forme záverečných účtov, zverejňovania rozpočtov a informácií o svojej zriaďovateľskej pôsobnosti možno konštatovať, že daná oblasť stále vykazuje znaky podfinancovania, no vzhľadom na skutočnosť, že od roku 2013 do roku 2017 mali výdavky na kultúrnu oblasť prevažne stúpajúcu tendenciu možno predpokladať, že ich kontinuálny vývoj bude narastať, čo môže mať v konečnom dôsledku narastajúci charakter aj príjmovej časti rozpočtu (napr. ak predpokladáme, že sa zvýši podpora kultúry, kultúrne statky budú kvalitnejšie a dostupnejšie, ich kvalita môže motivovať viacerých spotrebiteľov a keďže ide o zmiešaný verejný statok, okrem pridanej hodnoty z ich spotreby sa navýši aj príjem z ich spolufinancovania).

Literatúra

BEŇOVÁ, E. 2012. In CIBÁKOVÁ, V. a kol. 2012. *Ekonomika verejného sektora*. Bratislava: EKONÓMIA, spol. s r.o. 2012, 356 s.

HALÁSEK, D - ZEZULOVÁ, L. 2004. *Veřejná politika*. Ostrava: Vysoká škola báňská. 2004, 115 s.

CHOMOVÁ, S., 2015. *Vademékum lokálnej a regionálnej kultúry*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave. 2015, 128 s.

Ministerstvo financií Slovenskej republiky. 2018. *Rozpočet v číslach. Prehľad výdavkov Ministerstva kultúry SR v rokoch 2012-2017*. [cit. 2018-01-05]. Dostupné z <http://rozpocet.sk/web/#/rozpocet/Vs/kapitoly/0/kapitola/24/prehľad>

Ministerstvo kultúry SR. 2017. *Koncepcia rozvoja miestnej a regionálnej kultúry*. [cit. 2017-11-05]. Dostupné z: <http://www.mksr.sk/posobnost-ministerstva/tradicna-kultura-a-osveta/dokumenty-114.html>

Ministerstvo kultúry SR. 2017. *Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na roky 2016-2020*. [cit. 2017-11-05]. Dostupné z:

http://www.vlada.gov.sk/data/files/6483_programove-vyhlasenie-vlady-slovenskej-republiky.pdf

NEKOLNÝ, B. 2000. *Česká kultura v roce 2000*. Brno: Barrister and Principal. 2000, 278 s.

NOVÁKOVÁ, J. 2013. Vývoj české kulturní politiky ve vztahu k ekonomickým modelům řízení a financování kultury. In: *Acta academica karviniensia*. 2013. Vol.13. No. 3. p.146-156.

NOVOTNÝ, O. 2011. *Premeny v podpore kultúry z verejných zdrojov*. Bratislava: Národné osvetové centrum. 2011, 226 s.

PASCUAL I RUIZ, J – DRAGOJEVIC, S. 2007. *Guide to Citizen Participation in Local Cultural Policy Development for European Cities*. [cit. 2017-11-05]. Dostupné z: http://static1.squarespace.com/static/526e5978e4b0b83086a1fede/t/53176f55e4b03ba201893e3a/1394044757731/guide_citizen_partecipation_en.pdf

PEOPLES, J., BAILEY, G., 2011. *Humanity: An Introduction to Cultural Anthropology*. Canada: Wadsworth. 2011, 496 s.

REKTOŘÍK, J. 2007. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. Praha: Ekoexpres, s. r. o. 2007, 310 s.

THROSBY, D., 2010. *Economics of Cultural Policy*. Cambridge: Cambridge University Press. 2010, 277 s.

Zákon č. 438/2012 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2013.

Zákon č. 473/2013 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2014.

Zákon č. 385/2014 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2015.

Zákon č. 411/2015 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2016.

Zákon č. 357/2016 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2017.

Záverečné účty samosprávnych krajov 2013-2017.

Rozpočty samosprávnych krajov na roky 2013-2017.

Adresa autora

PhDr. Jana Džuňová

Interná doktorandka

Fakulta verejnej správy UPJŠ v Košiciach

Popradská 66

041 32 Košice

E-mail: jana.dzunova@student.upjs.sk